GAZETA LWOWSKA.

Wychodzi z Dodatkiem codziennie, prócz świąt i niedzieli. Prenumerata kwartalna miejscowym 4 złr. 15 kr., odbierającym pocztą 4 złr. 40 kr., insercyę opłacają od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz piérwszy 4 kr. następnie po 2 kr. m. k.

Nr. 136. Sobota 14. Czerwca 1851. **Rok gazecie 40.**

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Wiedeń, 10. czerwca. Kiedy dawniejszy minister handlu opuścił swoją posadę, a były radzca państwa p. Baumgartner objął jego miejsce, odezwała się z rozmaitych stron obawa, że zamierzona jest zmiana systemu w zachowywanéj dotychczas przez Austryę polityce cłowéj i handlowéj. Pokazuje się, że ta obawa zupełnie była bezzasadną a co rząd austryacki w tym względzie solidarnie rozpoczął i zamierzył, to i w przyszłości zachowaném zostanie.

W niektórych gałęziach tego ministeryum jak np. w zawodzie budowli kolei żelaznych i w urządzeniu poczt mogą wprawdzie zajść rozmaite ulepszenia i modyfikacye, lecz w saméj polityce handlowéj i cłowéj w ogóle nie nastąpi wcale istotna zmiana.

I jakże by to mogło nastąpić jeżeli się zważy, że istotnym i dobrze zrozumianym interesem Austryi jest użyć swojego położenia w środku Europy ku utworzeniu wielkiéj kombinacyi cłowéj i handlowéj, która jéj oprócz niezaprzeczonych korzyści materyalnych jeszcze poważną podaje gwarancyę przeciw powrotowi wstrząsających burz rewolucyjnych? Czyliż sądzono, że Austrya teraz mniéj niż przedtem czuje potrzebę zbliżenia się do obydwóch teraz w Niemczech panujących systemów handlowych? Albo może sądzono, że szło tylko o czcze słowa o ponętne przyrzeczenia, które teraz Austrya cofnąć zamyśla? Podobne postępowanie sprzeciwiałoby się wszystkim zasadom i tradycyom polityki austryackiéj — lecz i z innego względu przypuścić tego niemożna, postępowanie bowiem takie byłoby wymierzone przeciw realnym podstawom pomyślnego materyalnego rozwoju tego państwa.

Co do kwestyi cła ochronnego, niezdołały nas przekonać najświetniejsze argumentacye prohibicyonistów, że interesem jest ogółu nadać industryi we wszystkich gałęziach rozwiniętéj i mogącéj wytrzymać wszelką konkurencyę, wygodny monopol. Potężna dążność wieku nakazuje aby Austrya z swojemi produktami wystąpiła na targowicę świata, a rezultaty wystawy londyńskiéj wypadły dla nas ze wszech miar pomyślnie i zachęcająco. *Zresztą rozumié się samo przez się, że kwestya dogodności ze względu na czas i sposoby przy wprowadzeniu w życie nowego systemu ciągle najstaranniéjszą uwagę rządu na siebie zwraca.* *(L. k. a.)*

(Kwestya regulaminu dla sług.)

Wiedeń, 10. czerwca. Niedostateczności i błędy dotychczasowego regulaminu dla sług z roku 1787 dają się teraz czuć coraz bardziéj. Podczas gdy w miastach zaczyna się w najsmutniejszy sposób zakradać zepsucie do stosunku między panami i sługami, panuje na prowincyi formalna samowola w téj mierze. Tak z jednéj jak z drugiéj strony brakuje obowiązujących postanowień. Terminów wypowiedzenia służby nieprzestrzegano nigdy należycie. Dawny ten regulamin dla sług dozwala pewne kary niezgadzające się z duchem czasu i nową ustawą karną. Także i prowadzenie ksiąg czeladnich było dotychczas bardzo niedokładne. Nadto niezna dawny regulamin dla sług naszych nowych stosunków gminnych, które mogą bardzo znaczny wywierać wpływ na stosunek służby. Niejedno bowiem rozporządzenie okazuje się być koniecznie potrzebném w interesie klasy służącéj, ponieważ dotychczasowa ustawa wszystko to, co panowie jako nagrodę sługom za dobre zachowywanie się lub inne przysługi ważne udzielają, jedynie za łaskę i dobrodziejstwo uważać nakazuje. Rząd niezapoznał bynajmniéj potrzeby zaradzenia temu; jeszcze w sierpniu bowiem r. 1850, wydał p. namiestnik odezwę do władz, aby przedłożyły projekt odpowiedniéj teraźniejszym stosunkom ustawy służbowéj dla prowincyi. Również wydał p. minister spraw wewnętrznych w kwietniu 1851 rozporządzenie, aby starostowie okręgowi przy pomocy kilku kapłanów i zwierzchników miejscowych jako też innych z poczciwości i rozsądku znanych gospodarzy zajęli się ocenieniem istniejącego regulaminu dla sług i uznane za konieczne ulepszenia zaproponowali. Oprócz tego jednak pracują pojedyncze korporacye, a między innemi styryjskie towarzystwo gospodarskie od niejakiegoś czasu już nad ułożeniem nowego regulaminu dla sług na prowincyi. *(L. k. a.)*

(Kurs wiedeński z 11. czerwca 1851.)

Obligacye długu państwa 5% — $96^1/_4$; $4^1/_2$% — 84; — 4% —. 4% z r. 1850 —; $2^1/_2$% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 —; z roku 1839 300. Wied. miejsko bank. $2^1/_2$% —. Akcye bankowe 1247. Akcye kolei północ. 1330. Glognickiej kolei żelaznéj —. Odenburgskie —. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 559. Lloyd —.

Ameryka.

(Agitacya na rzecz wyprawy na Kubę. — Proklamacya prezydenta stanów zjednoczonych Ameryki północnéj.)

Przypominamy sobie, że korsarze amerykańscy już od dawna uzbroili okręt, dla zdobycia wyspy Kuby, posiadłości hyszpańskiéj na własną rękę. Zamysł ten miano ponowić w miesiącu kwietniu. Okręt był już przygotowany, zwerbowano potrzebnych ludzi i tylko szczeréj chęci rządu amerykańskiego powiodło się udaremnić ten zamysł.

Popęd północnych Amerykanów do podbojów i rozszerzenia kraju, wzmógł się w ostatnich latach do tego stopnia, że w rozsądnych mężach Stanów zjednoczonych wzbudził prawdziwą obawę. Wojna w Mexyku, wcielenie państwa Texas i niezmierne rozszerzenie się ku zachodowi, którym sprzyjali dawniéjsi prezydenci Unii, wznieciły niespokojność nawet na kongresie w mężach partyi umiarkowanéj którzy niezaniedbali przestrzegać rząd o skutkach takiéj polityki. Ale zdaje się że chęć podbojów ogarnęła całe masy, a wyprawa korsarzy przeciw wyspie Kuba, jest wypadkiem, który dowodzi, jak bardzo była uzasadniona obawa, że przez rozszerzenie terytoryum osłabi się najprzód jedność Unii, a powtóre przez niesprawiedliwą egersyę zachwieje się między ludem uczucie prawa. To, co państwo zdobyciem zowie, otrzymuje potem w przedsiębierstwach osób pojedyńczych inne, prawdziwsze nazwisko. Zamierzony napad na Kubę jest przedsiębierstwem tego rodzaju, nadzieją rabunku wywołany. Pewna okoliczność zwraca jeszcze bardziéj na ten przedmiot naszą uwagę. Uczestniczyli w tem najwięcéj wychodźcy europejscy, Niemcy i Węgry. W wytoczonym procesie przekonano już o ten udział ośmdziesiąt wychodźców węgierskich. Rząd amerykański jest przez te wypadki mocno urażony, prezydent Fillmore wyraża się w proklamacyi swojéj jak najenergiczniéj przeciw zabiegom cudzoziemców, którym Stany zjednoczone mając wzgląd na ich nieszczęście, przytułek dały. Namieniona proklamacya prezydenta Stanów zjednoczonych jest osnowy następującéj:

Ponieważ jest uzasadniona przyczyna, z któréj możemy wnosić, że się przygotowuje wojenna wyprawa w zamiarze napadnięcia na Kubę, posiadłość hyszpańską, która z tym krajem zostaje w przyjacielskich stosunkach; następnie, ponieważ się domyślamy, że ta expedycya wywołana i kierowana jest najszczególniéj przez cudzoziemców, którzy nasz kraj zamieniają w widownię swoich zbrodniczych i nieprzyjaźnych kroków przeciw sprzyjaźnionemu mocarstwu, a złudnemi obietnicami i zabiegami wciągają własnych naszych obywateli, osobliwie zaś młodych i lekkomyślnych ludzi w zbrodnicze swe zamachy — jestto niegodziwe wywdzięczenie się za wyświadczone tym ludziom dobrodziejstwa i widoczne nadużycie prawa gościnności, które im w tym kraju przeciw prześladowaniu schronienie dało.

Zważywszy, że takie przedsiębierstwa są tylko rozbojem, który cały ucywilizowany świat potępia, bo gwałcą prawo narodów i własne nasze ustawy; przeto wydałem tę proklamacyę i czynię uważnymi tych wszystkich, którzy się wdają w takie przedsiębierstwo z naruszeniem ustaw i wszelkich obowiązujących traktatów, że się narażają na kary, jakie na podobne zbrodnie są postanowione, i że tracą wszelkie prawo do obrony lub wstawienia się ze strony rządu, jakikolwiek mógłby ich spotkać stan dla ich bezprawnego postępowania.

Napominam wszystkich dobrych obywateli, którzy poważają ustawy i sławę naszego narodu i cenią dobrodziejstwa pokoju i pomyślność naszego kraju, aby wszelkiemi środkami, jakie tylko mają na zawołanie, takiemu przedsiębierstwu przeszkadzali; wzywam oraz wszystkich urzędników wojskowych i cywilnych użyć wszelkich sił do przyaresztowania każdego, ktoby przeciw ustawom tego kraju wykraczał. — Dan 25. kwietnia 1851. *Millard Filmore.*

Portugalia.

(Wiadomości z Portugalii.)

Według wiadomości z Portugalii z 29. maja wydał już Sir Henry Seymour *energiczną notę* do nowego portugalskiego ministra spraw zewnętrznych. — Paropływ *Falcon*, na który w Oporto nałożona była sądowa konfiskata, pozwolony był do transportu wojska Saldanhy pod tym warunkiem, aby go natychmiast nazad odesłano. Zamiast tego dał Saldanha drugiemu wierzycielowi w Lizbonie czas do nałożenia powtórnéj na okręt konfiskaty, a gdy wszystkie formalności wypełnione były, kazał przemocą odwieźć paropływ do Oporto, co też nastąpiło. Otóż poseł angielski protestował przeciw pierwszemu dla drugiego, a przeciw drugiemu dla pierwszego.

— Piszą z Lizbony pod dniem 29. maja co następuje: „Rząd mianował komisyę złożoną z najświatlejszych i najznakomitszych mężów wszystkich partyi dla zredagowania ustawy do uregulowania przyszłych wyborów. Sądzą powszechnie, że zasada tej ustawy będzie sprzyjać wyborom bezpośrednim, a to dlatego, że, ponieważ edukacya w kraju jest bardzo zaniedbana, przeto wyborcy będą mogli obrać deputowanym człowieka tak nieumiejętnego jak oni sami. Kolegia wyborcze będą utworzone w właściwych lokalach, dla zapobieżenia przedajności, któraby nastąpiła, gdyby wyborcy byli zmuszeni udawać się dla wotowania do Lizbony. Wybory odbędą się w jednym dniu w całym kraju. Aby być wyborcą dostateczna jest mieć pewne pomieszkanie. Publikowano dekret, który odwołuje ustawę o dziennikarstwie, to jest że według brzmienia tego dekretu, wszelkie kroki władzy publicznéj przedsięwzięte w sądowém ściganiu, na mocy tej ustawy będą unieważnione.“ *(J. d. D.)*

Hyszpania.

(Wiadomości bieżące z Madrytu.)

Madryt, 5. czerwca. Obie izby odbyły dziś sesyę przygotowawczą. Przewodniczył prezydent starszy wiekiem *Cortazor*. — Jutro zgromadzą się obie izby dla wysłuchania dekretu, którym sesyę na rok 1851 za otworzoną ogłoszono. Tego samego dnia przystąpią do utworzenia biur. Umiarkowana opozycya wstrzyma się od wszelkiego udziału i nie przedstawi dla organizacyi biur żadnego kandydata. — Jenerał Armero ma być mianowany ministrem wojny. Wiadomość ta zdaje się być zawczesna, gdyż ten jenerał znajduje się obecnie na wyspie Cuba. — Przybyła do Kadyxu flota francuska pod naczelnem dowództwem Parseval-Deschênes składa się z następujących okrętów: *Friedland* o 120 działach, *Valmy* 120, *Jupiter* 86, *Jena* 90, *Jemappes* 92, *Bayard* 90; następnie z parowego brygu *Canton* o czterech działach.

Anglia.

(Rozprawy w izbie niższéj.)

Londyn, 5. czerwca. W izbie niższéj zaproponował lord *Melgund* drugie odczytanie bilu o zaprowadzeniu szkół w Szkocyi. Nie jest on bynajmniéj, jak powiedziano, przeciw szkołom parochyalnym, i nie żąda ich uchylenia, lecz stara się tylko okazać, jaka niedostateczność panuje w teraźniejszym systemie szkół. Według zaproponowanéj ustawy chodzi o miejscowe składki dla szkolnych zamiarów pod kontrolą przyczyniających się do tych składek, a powtóre o zakłady naukowe, do których by dzieci wszelkiego wyznania przyjmowano: oddzielenie kościoła i szkoły, bez którego prawdziwe i skuteczne wychowanie jest niepodobne. Przy teraźniejszym systemie pozostaje, jak nadmienił L. M. 300,000 dzieci bez wszelkiéj nauki. — *Lord-Advocate* mówił za wnioskiem. — Sir R. *Inglis* wyświecił, że oddzielenie kościoła i szkoły jest wielką i ważną kwestyą zasadniczą; Lord J. *Russell* oświadczył się 22. maja przeciw téj zasadzie, jakoż i on, mowca, lubo nie zaprzecza, że są wielkie niedokładności w szkołach szkockich, nie może jednak doradzać, aby ten nowy, niebezpieczny system przyjęto. — Lord J. *Russell* odpowiadając na uwagę pana Inglis, rozwodził się nad różnicą owoczesnéj propozycyi Foxa, a teraźniejszego przez lorda Melgund do drugiego odczytania zaleconego bilu. Jest on wprawdzie przeciw zaprowadzeniu szkół ze składek miejscowych, przeznaczonych jedynie dla wychowania świeckiego, jednakże według przedłożonego bilu mianoby także wzgląd na naukę religii; wyjąwszy tylko ten przypadek, gdzieby wszystkie miejscowe komitety przeciw temu się oświadczyły, którytо przypadek pewnie się w Szkocyi nie wydarzy. Teraźniejsze instytuty w Szkocyi są całkiem niedostateczne: z 790 parafii, 329 nie mają żadnych zakładów naukowych, a jeżeliby na teraźniejszym systemie parochyalnym dalej budować chciano, tedy natychmiast powstałby przeciw temu zewsząd największy opór. „Wolny kościół i Presbyteryanie unii“ nie różnią się bynajmniéj od krajowego kościoła w jakimkolwiek punkcie, który się tyczy szkół dla ubogich, lecz tylko pod względem patronatu i karności kościelnéj. System parochyalny, lubo niegdyś był skuteczny, stał się teraz nazbyt ograniczoną zasadą, dlatego parlament powinien wynaleźć nową zasadę, któraby potrzebom wszystkich trzech wyznań odpowiadała. — Wotowanie wydało jednak 137 głosów przeciw, a 124 za drugiem odczytaniem bilu, przeto został odrzucony.

(Wyspy Sandwichskie.)

Londyn, 4. czerwca. Najnowsze wiadomości przedstawiają najżywszemi kolorami spieszny wzrost głównéj wyspy Hawaii. Wychodzące w stołecznem mieście dzienniki *Polinesian i Honolulu-Times* mówią niemal co następuje: z każdym dniem wzrastają handel i rolnictwo, a obcy osadnicy Anglicy, Francuzi i Niemcy doznają wszelkiéj opieki pod krajowym, ściśle konstytucyjnym królem, Kamehameha III., który przez północną Amerykę, Anglię i Francyę jest uznany. Pan Jodd, który jako nadzwyczajny poseł Jego Hawajskiéj Mości objeżdżał z dwoma królewiczami północną Amerykę, Anglię i Francyę dla zawarcia z temi państwami stosunków handlowych, przyjmowany był za swym powrotem 20. września 1850 jak najuroczyściéj przez króla i królowę w Honolulu. Komunikacya okrętów w dwóch głównych portach wysp Honolulu i Lahaina była zeszłego roku bardzo znaczna. W ostatnich dwóch miesiącach zawinęło do tych dwóch portów około 60 poławiaczy wielorybów, (w większéj części Amerykanie), których połów od dawna nie był tak wielki. Ładunek okrętów, które zawinęły do Lahaina, szacowano najmniéj na 111,000 beczek wielorybiego tranu, a 11,000 beczek olbrotu. Nadzwyczaj wielki był zbiór rogu wielorybiego (fiszbein). Na wyspach Sandwichskich udają się osobliwie plantacye cukru; uprawiane najczęściéj przez robotników chińskich, niosą już teraz 15 procent czystego zysku. Większéj części familiom krajowym darował król z swoich dóbr grunta, których produkta mają już od dawna odbyt w Kalifornii. Miasto Honolulu ma warsztaty okrętowe, składy na towary, targowice, szkoły, domy gościnne i teatr, w którym każdego tygodnia przed liczną publicznością bywają dramata przedstawiane, i teraz robi furore znany francuski dramat *„Don Cesar de Bazan“*. W tym miesiącu zaczęło także wyprawiać sztuki towarzystwo sztucznych jeźdźców, które z San Francisco przybyło. Za pojedyncze plantacye płacono w ostatnim czasie po 30,000 dolarów, a za grunt, którego dopiero uprawiać trzeba po 3 do 12 dolarów, ten ostatni kupowali krajowcy najczęściéj po 50 morgów *(acres)* razem. Gdy słotny czas ustanie, zacznie się natychmiast parowa żegluga między San Francisco i Honolulu. W tym zamiarze już jest wyznaczony jeden parопływ, po którym zapewne więcéj nastąpi. Bo właśnie od spiesznéj komunikacyi z Kalifornią zależy dalsze powodzenie wysp Sandwichskich. Hawajskie ministeryum dowiodło dotychczas we wszystkich swych czynnościach, że zrozumiało swe zadanie, bo przed 70 laty była ta grupa wysp, jeszcze przez Kanibalów zamieszkana.

Francya.

(Mowy komisarzy dla kwestyi rewizyi.)

Paryż, 7. czerwca. Zdania pojedyńczych komisarzy biór o kwestyi rewizyjnéj można najlepiéj poznać z ich mów mianych podczas debaty. Dlatego nieodrzeczy będzie przytoczyć tu niektóre ważniejsze z nich ustępy.

W pierwszém biórze mówił *Montalembert* za wnioskiem własnym i pana Broglie, aby przedsięwziąć rewizyę konstytucyi bez żadnego ograniczenia. Najpierw zbijał projekt pana Larabit, aby rewizyę ograniczyć na artykule zakazującym powtórny wybór prezydenta, ponieważ wiele innych zmian uważa za konieczne. Potem powstawał na projekt pana Payer, aby rewizyę konstytucyi rozszerzyć na kilka innych artykułów, ponieważ sądzi, że konstytuanta zebrawszy się raz nieodstąpiłaby dla żadnych przeszkód od poprawienia konstytucyi podług przekonania swego. W końcu oświadczył się wyraźnie za monarchyą, lecz zdaje mu się, że Francya zanadto jeszcze jest rewolucyjną, aby mogła znieść monarchyę. „Ponieważ jesteśmy skazani na rzeczpospolitę“ — mówił on, więc życzę sobie, aby ta rzeczpospolita była jaknajlepszą, i dlatego żądam rewizyi konstytucyi“.

— *Moulin* w drugiem biórze wystąpił za całkowitą rewizyą; sam wybór prezydenta i klęska Cavaignaca, nadto wybory dla zgromadzenia ustawodawczego, uchwały rad jeneralnych i liczne petycye o rewizyę przekonują go dostatecznie, że kraj życzy sobie tego. Jego życzeniem jest przedewszystkiem, aby za pomocą rewizyi starano się uorganizować korzystniéj stosunek szefa władzy wykonawczéj do zgromadzenia narodowego.

— *Dufour* w trzeciem biórze przytoczył jako główny powód do przedsięwzięcia rewizyi, liczne niebezpieczeństwa, na któreby wybór z roku 1852 mógł narazić spokojność kraju. Naczelnicy partyi porządku, mówił on, postanowili odłożyć wyłączne interesa swoje aż do chwili, gdy kraj zupełnie już wydwignie się z głębokich ran swoich. Chwila ta nienadeszła jeszcze. Jeszcze potrzebujemy republiki, jeszcze potrzebujemy imienia Napoleona.

Mowy pana *Jules Favre* w czwartém biórze nieumieścił żaden dziennik. Mowca ten oświadczył się stanowczo przeciw rewizyi.

To samo uczynił *Mornay* w piątém biórze, mówiąc, że chociaż niepotępia rewizyi co do zasady, jednak na teraz niemoże się oświadczyć za nią, ponieważ ta kwestya czysto osobista, a on nieżyczy sobie dynastyi republikańskiéj.

Toqueville w szostém biórze był za rewizyą, ponieważ kraj jest za nią, wszelako nieżyczy on sobie, aby rewizya ta służyła za środek do osiągnienia jakiegobądź celu; on niechce samowolnego kroku, lecz legalnéj rewizyi; dlatego też będzie to zależeć zupełnie od ducha obrad nad tą kwestyą, czy się stanowczo oświadczy za nią czy nie.

Z mniéjszemi skrupułami oświadczył się *Berryer* w siódmém biórze za rewizyą; *Corcelles* zaś w ósmém biórze przemawiał zu-

pełnie w duchu pana Toqueville za całkowitą lecz legalną rewizyą i tego samego rodzaju była też mowa pana Melun w jedenastem biórze.

— Wdziewiątem biórze wystąpił *Broglie* jako stanowczy zwolennik legalnéj rewizyi. Wysłuchawszy mowy ministra spraw wewnętrznych, Leona Faucher, który z wielką ostrożnością i niezapuszczając się w szczegółowy rozbiór kwestyi, zbijał zarzuty pana Falloux wymierzone przeciw prezydentowi republiki, oświadczył Broglie w krótkiéj mowie, że chce rewizyi, ponieważ konstytucya taka, jaką jest teraz, naraża kraj na niebezpieczeństwa, które tylko za pomocą rewizyi usnąć można.

Mowa pana *Charras* w dziesiątém biórze była pełną cierpkich przymówek dla prezydenta za ustawy represyjne, które po części przyjął, a po części sam zaproponował. Oprócz tego zawierała ona w sobie ciekawe szczegóły o środkach, jakich używają urzędnicy w departamencie Puy de Dome, zkąd mowca właśnie powrócił, aby zbierać podpisy dla petycyi w duchu rewizyi. „Ani Karol Xty, ani Ludwik Filip“ tak zakończył Charras, nie byliby się odważyli ze szkodą wolności nadać taką przewagę partyi klerykalnéj dla duchownego ograniczenia ludu.“

W dwunastém biórze oświadczył *Cavaignac* bardzo sucho, że on i partya jego uważają to za konieczne, aby prezydent niepozostał dłużéj przy prezydenturze.

Równie niekorzystnie dla sprawy prezydenta, chociaż ze stanowiska innéj partyi, oświadczył *Odillon Barrot* w trzynastém biórze, że chce tylko częściowéj rewizyi i to dlatego tylko, aby polepszyć stosunek obudwu władz do siebie.

Charamaule w czternastem biórze niechce rewizyi wcale, bo uważa ją za pokrywkę dla legitymistycznych, orleańskich i imperyalistycznych dążności.

W biórze piętnastem nakoniec obrany został sprawozdawcą p. *Baze*, który się stanowczo oświadczył przeciw przedłużeniu władzy prezydenta. *(G. Wr.)*

(Wiadomości bieżące z Paryża z dnia 5. czerwca.)

Paryż, 5. czerwca. Minister spraw wewnętrznych wydał do prefektów rozkaz, aby z reprezentantami nie utrzymywali żadnéj do spraw służby odnoszącéj się korespodencyi.

— Według wiadomości z Algieru, stoczył jenerał Camou dnia 24. i 25. maja na gościńcu Bugia pod El-Mazou-Aklan dwie małe z Kabylami potyczki. Potem zaczekał tam na korpus jenerała Bosquet, aby razem z nim z téj strony na Kabylów uderzyć. Dnia 28. i 29. maja miały się zacząć operacye wojenne.

— *Monitor* ogłosił następujące telegraficzne depesze:

Telegraficzna depesza z Behobia, 3. czerwca 1851, 2 ½ godzina wieczór. Madryt, 2go, szósta godzina wieczór.. Siódma dywizya wojskowa stojąca załogą w portugalskiéj prowincyi Estremadura, niechciała usłuchać rozkazu barona dos Antos, który posłuszny konstytucyi i królowéj, chciał przeciw rewolucyonistom się oświadczyć.

— Dnia 3. czerwca, siódma godzina wieczór. Madryt, 2go, 6½ godzina wieczór. Francuski poseł w Madrycie do ministra spraw zagranicznych. W Portugalii wybuchnął ruch kontrrewolucyjny. Trzy pułki piechoty, trzy szwadrony konnicy i batalion artyleryi oświadczyły się dnia 31. w Elwas i Montemar przeciw jenerałowi Saldanha i jego stronnikom.

Włochy.

(Depesze telegraficzne.)

Nizza, 3. czerwca. Po tajnem uwolnieniu Avigdora z więzienia przedsięwzięto 5go rewizye w domach, lecz bezskutecznie, w ten sposób należy sprostować dawniejsze doniesienie o jego uwolnieniu i dalszéj indagacyi na wolnéj stopie.

Rzym, 2. czerwca. Dekret sekretarza państwa Antonelli dzieli spory prawne od sporów czysto administracyjnych, te ostatnie rozstrzygać będzie w piérwszéj instancyi wydział rewizyjny, w drugiéj, wydział apelacyjny, a w trzeciéj i ostatniéj wydział radzców senatu.

Turyn, 7. czerwca. Wczoraj rozpoczęły się debaty nad wolnym portem w Nizza. Hrabia Cavour mówił za zatrzymaniem tego przywileju, deputowany Farina przeciw temu. Dziś toczy się dalsza debata.

Neapol. Nowe śledztwa rozpoczęto przeciw kilku dawniejszym stowarzyszeniom politycznym, tudzież przeciw przewodzcom zdarzeń zaszłych 15. maja i 5. września 1848.

Ancona, 29. maja. Jenerał Nobili odbył świetny przegląd wojsk austryackich. *(L. k. a.)*

Niemce.

Frankfurt n. M., 3. czerwca. Na zagajoném dziś o godzinie 1 w południe posiedzeniu wydziału sejmu związkowego byli obecni: hrabia Thun, baron Rochow, i pp. Xylander, Nostiz, Scheele, Münch-Bellinghausen i Eisendecher. *(O. P. A. Z.)*

(Rozwiązanie centralnéj komisyi związkowéj.)

Frankfurt, 6. czerwca. Wczoraj przedpołudniem nastąpiło rozwiązanie centralnéj komisyi związkowéj i oddanie wszelkich spraw mianowanemu w téj mierze przez wysokie zgromadzenie związkowe wydziałowi. Podany przy téj sposobności do protokółu przez pruskich związkowych komisarzy memoryał, zawiera dokładny spis czynności centralnéj komisyi od jéj powstania aż do najnowszego czasu.

(Konstytucya wirtembergska mająca przyjść pod obrady izb.)

Sztutgarda, 4. czerwca. Przed odroczeniem izb, które bez wątpienia w przyszłym tygodniu nastąpi, ma być przedłożona jeszcze izbom konstytucya. O ile dotychczas znana nam treść téj ustawy, zdaje się, że w razie przeważenia rozsądnéj i umiarkowanéj polityki w izbie deputowanych, niepowinno przyjęcie jéj podlegać prawie żadnéj watpliwości. Nadto spodziewa się rząd bezwarunkowego przyzwolenia ze strony izby piérwszéj, ponieważ ufa jéj członkom, którzy nieraz już dali dowody patryotyzmu i słusznego ocenienia stosunków tegoczesnych, że niezechcą tak dalece zapoznać wymagań ducha czasu, aby przezto mieli przeszkodzić poprawieniu konstytucyi z roku 1819 tak, jak tego wszyscy umiarkowańsi obywatele kraju sobie życzą. Jak słychać mają podług projektu tego obie izby być na przyszłość obierane, i tylko książęta królewscy będą mieć na mocy prawa rodowego w izbie piérwszéj głos i miejsce. Duchowieństwo, reprezentowane dziś w izbie drugiéj, będzie obieranych zastępców swoich posełać do izby piérwszéj, w któréj tylko katolicki biskup krajowy zasiada z prawa, a trzech prałatów z wyboru. Także i uniwersytet będzie zastępywany za pomocą wyboru. Cenzus wyborczy dla reszty członków, dla których przepisany jest wiek 40 lat, niebędzie przechodzić 500 zr. aby być obranym, a 100 zr. aby mieć prawo wyboru. Dla izby drugiéj ma być zaprowadzony system wyborów klasycznych, przyczem jednak wszyscy opłacający podatek obywatele bezpośrednie prawo wyboru wykonywać będą. Nadto mają być przyznane izbom: inicyatywa i nieograniczony wybór swych prezydentów i wiceprezydentów, oprócz tego ma zrzec się korona prawa udzielania urlopu urzędnikom publicznym, za co jednak ci urzędnicy obowiązani będą dawać na własny koszt zastępców swoich za pozwoleniem przełożonéj władzy. *(Allg. Ztg.)*

(Depesza telegraficzna.)

Hamburg, 9. czerwca. Wczoraj przyszło tu do krwawych zajść. Jenerała Theener insultowano, dano ognia. Pięć osób poległo zabitych, wiele rannych. Spokój przywrócony, poczyniono wszelkie kroki ostrożności. *(L. k. a.)*

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 7. czerwca.)

Metal. austr. 5% — 74½; 4½% —. Akcye bank. 1140. Sardyń. 35⅓. Hyszpańskie 3% — 35¹/₁₆. Polskie 500 L. 83¾.

Szwecya.

(Expedycya dla żeglugi naokoło świata. — Zgromadzenie skandynawskich badaczów natury.)

Sztokholm, 24. maja. Rząd uzbraja od niejakiego czasu expedycyę dla żeglugi naokoło świata. Było najprzód zamiarem rządu aby młody książę Oskar, trzeci syn króla, który się marynarce poświęcił, otrzymał dowództwo nad expedycyą, złożoną z jednéj fregaty i korwety. Ale że minister marynarki nie chciał przyjąć na siebie odpowiedzialności za takie upośledzenie wszystkich wyższych oficerów floty, a dwudziestotrzyletni książę nie przystał na dowództwo korwety; dlatego téż wiele nie będzie należeć do expedycyi, która się uda przez Amerykę południową, Kalifornię, Nową Holandyę, Chiny, Indye wschodnie i Afrykę. Czyli przytem myślą o pożytku, jakiby w wielorakim względzie mogła mieć umiejętność z takowéj expedycyi, i czyli przynajmniéj badaczom natury i filologom pozwolą mieć w niéj udział, dotychczas nic o tém niesłychać.

— Skandynawscy badacze natury odbędą tego lata szóste zgromadzenie w Sztokholmie, a to od 14. do 19. lipca. Zaproszeni są także zagraniczni badacze natury, którzy się na tém zgromadzeniu znajdować zechcą. Znany zaszczytnie anatom, profesor A. Retzius jest jeneralnym sekretarzem kierującego komitetu.

(Nabożeństwo żałobne za księżnę Leuchtenberg. — Czynność stanów.)

Sztokholm, 27. maja. Królowa, która po kilkudniowéj słabości przyszła znowu do zdrowia, była dziś w tutejszéj kaplicy katolickiéj na uroczystéj mszy żałobnéj, którą za spoczywającą w Bogu jéj matkę, księżnę Leuchtenbergską odprawiono. Owdowiała królowa, wielka część dyplomatycznego korpusu i dwór królowéj znajdowały się na tém solennem nabożeństwie. Cały dwór przywdział od 22. maja grubą żałobę, która trwać będzie aż do 13. sierpnia.— Stany królestwa rozpoczęły dziś, jak było wyznaczono, debaty nad zaproponowaną przez wydział konstytucyjny zmianą reprezentacyi i nad nowym regulaminem sejmu, ale nie przywiodły do konkluzyi. Tylko w stanie mieszczan przyszło do rozstrzygnięcia. Stan mieszczański przyjął 34 głosami przeciw 18 propozycyę reprezentacyi kupca Brinck, prawie równobrzmiącą z odrzuconą niedawno propozycyą królewską, a przezto zniszczył wszelką nadzieję pojednania się z stanem włościan.

Księstwa Naddunajskie.

(Dekret księcia panującego do rady administracyjnéj.)

Bukareszt, 19. maja. JO. książę wydał następujący dekret do rady administracyjnéj, z rozkazem publikowania go:

„Ich ces. Moście Sułtan i Césarz rosyjski cofnęli teraz swoje wojska z Multan i Wołoszczyzny. Do hospodarów należy więc w zakresie, który na korzyść obu tych prowincyi prawami jest zagwarantowany, utrzymać publiczną spokojność i być za nią odpowiedzialnymi. Podczas tutejszego pobytu obu cesarskich wojsk zajmowali się książęta tych krajów w obecności nadzwyczajnych przez oba wysokie dwory mianowanych komisarzy, kierunkiem różnych gałęzi administracyi cywilnéj, równie jak nową organizacyą wojska i położeniem fundamentu do trwałego pokoju. W podwójnym zamiarze, to jest zabezpieczenia praw właścicielom dóbr i przyniesienia ulgi włościanom, zaprowadzono reformy w zasadniczéj ustawie państwa. Ponieważ najwyższe godności kościelne zostały opróżnione, przeto z najszanowniejszych członków kleru mianowano nowych pasterzy kościoła. Każdemu wiadomo, że wojskowa okupacya tych krajów sprowadzona była przez nieszczęsne wypadki, które w roku 1848 zaszły

w Bukareszcie i w niektórych innych częściach Wołoszczyzny. Powiodło się rewolucyonistom pozyskać na chwilę zaufanie i zbałamucić niejaką liczbę łatwowiernych ludzi, i dlatego sądzili, że ich intrygi tryumf odniosą! Ale za wkroczeniem wojsk znikło zupełnie omamienie, i przekonano się jak niebezpieczną była droga, na którą kraj wprowadzić chcieli. Niechże doświadczenie najświeższéj przeszłości posłuży za naukę każdemu, jakie są obowiązki pastérzy duchownych, urzędników, oficerów i szeregowców, równie jak mieszkańców miast i prowincyi! Niechaj nikt nie daje się bałamucić intrygami i złudnemi podszeptami, a poczciwi obywatele i włościanie niechaj spokojnie oddają się swéj pracy, używając bezpieczeństwa, które im przez wysokie mocarstwa jest zagwarantowane. Obie cesarskie armie okupacyjne opuszczają te księztwa w zupełnéj spokojności; odtąd jest obowiązkiem wszystkich dobrze myślących mieszkańców tych krajów, wspierać prawną zwierzchność posłuszeństwem i poważaniem jéj rozporządzeń, wzmocnić spokojność publiczną i miéć staranie o dalszy wzrost pomyślności wszystkich klas społeczeństwa. Jeźliby zaś przeciw wszelkiemu oczekiwaniu i z największem nieszczęściem dla kraju wichrzyciele znaleźli sposób zaburzenia spokojności publicznéj, tedy oświadczamy od dzisiejszego dnia jak najwyraźniéj, że podobne przedsięwzięcie jak najspieszniej i jak najsurowiéj przytłumionem zostanie, gdyż oznajmiono Nam, że przy najmniejszem niebezpieczeństwie, którembyby publiczna spokojność była zagrożona, jak najsurowsze środki użyte będą. (podpis) B. D. Stirbey. Kontrasygnował minister sekretarz stanu J. Mano."

Turcya.

(Wiadomości z Hercegowiny.)

Zara, 2. czerwca. Według wiadomości z Hercegowiny odjechał Skenderbeg z swym haremem do Bośnii. Słychać, że razem z Seraskierem Omer Baszą uda się do Konstantynopola, dokąd obadwaj od rządu są wezwani. — Znany Assanbeg Resulbegowicz, były komendant w Trebigne i Lubigne, udał się z rozkazu Seraskiera do Gatzko dla zagodzenia sporów, które w tamtejszéj przyległéj okolicy powstały. Assanbeg jest jawnym nieprzyjacielem Chrześcian, i mimo jego pozornéj sympatyi dla nowego porządku rzeczy, nie różni się w niczem od innych Turków Hercegowiny. Stara się wszędzie, gdzie tylko może, dawny system utrzymać i naprzeciw regularnemu zaprowadzeniu tanzimatu stawia przeszkody. — Fazli Basza Serifkowicz z Sarajewo i musselim Krainy, Aliago Dżynic, którzy zdawali się być wierni wielkiemu Sułtanowi i towarzyszyli Seraskierowi we wszystkich jego pochodach w Bośnii i Hercegowinie, zostali za powrotem Omera Baszy z Krainy przyaresztowani w Trawniku, bo odkryto ich porozumienie z insurgentami. W pogranicznych prowincyach tureckich panuje spokój, i handel, chociaż jeszcze ograniczony, zaczyna się znowu ożywiać. Nowy najazd Czernogorców na kraj Otomański, spowodował nareszcie turecki rząd posłać do Gatzko 500 ludzi regularnego wojska, za któremi, jak słychać, drugie 500 do Bagnani pójść ma.

(Wychodźcy węgierscy w drodze do Anglii.)

Smyrna, 26. maja. 21go b. m. zawinął tu z Konstantynopola statek parowy „Sultan" należący do angielskiego towarzystwa peninsularnego i oryentalnego. Okręt ten wiezie na pokładzie swoim około 100 wychodźców węgierskich, którzy dotychczas po części w Konstantynopolu przebywali, a po części w Kiutahii i Jemliku internowani byli. Z Kiutahii do Jemliku jechali wychodźcy ci lądem, ztamtąd popłynęli tureckim statkiem wojennym do Dardanelów, gdzie czekał na nich „Sultan", aby ich odwieźć do Anglii, zkąd jak słychać mają popłynąć do Ameryki. Znajdująca się w Jemliku legia polska, dla któréj było także najęte miejsce na pokładzie „Sultana", oparła się stanowczo téj podróży i pozostanie do dalszych rozporządzeń w Turcyi. Najsławniejsi pomiędzy znajdującymi się na pokładzie statku wychodźcami byli: były jenerał Messzaros, pułkownicy Szczepan Szabo i Mikołaj Kottona i major Józef Halasz. Dla Messzarosa przeznaczony był pawilon; oficerowie sztabowi zajmowali pierwsze miejsce, a podrzędni i szeregowcy drugie miejsce na pokładzie. Podróżni mieli pieniędzy podostatkiem. 22go popołudniu opuścił „Sultan" zatokę naszą i udał się w dalszą podróż do Anglii. — W Kiutahii znajdują się jeszcze tylko: Kossuth, Batthyany, Moritz i Mikołaj Perczel, Asboth, Giurman, Wysocki i Lüllej, których los niezadługo już rozstrzygnięty zostanie.

Indye Wschodnie.

(Polityczny stan rzeczy w Siam.)

Najświeższe wiadomości z Siam donoszą niektóre szczegóły o teraźniejszym politycznym stanie tego kraju. Król tamtejszy jest bliski śmierci, a kwestya następstwa tronu, która zapewne spór wywoła, jest dla handlu Anglii z tą częścią świata wielkiéj wagi. Utrzymują tu, że panujący monarcha jest nieprawowity (illegitime) i przywłaszczył sobie prawa swoich dwóch młodszych braci, którzy są prawowitymi następcami. Ci bracia — z których starszy dla ocalenia swego życia wstąpił do zakonu kapłanów Buddy — posiadają zaufanie ludu, a gdy chorowity król chciał przedtém jednego z swoich synów mianować następcą tronu, sprzeciwiła się temu szlachta i zmusiła go zmienić swój zamysł. Dlatego mianował teraz obu naminionych braci swoimi następcami, czego w Siam często bywają przykłady: starszy ma być królem a młodszy wicekrólem. Ale trudność ta niebędzie przezto załatwiona, bo nietylko synowie umierającego króla postanowili wytoczyć spór o koronę, co im się jednak nie powiedzie, ale nawet wymienieni dwaj bracia nie są bez rywalizacyi, a każdy z nich ma swych stronników. Obadwaj mają być bardzo utalentowani i nadzwyczaj ukształceni, umieją po angielsku i obeznani są z potocznemi wypadkami w Europie. Ale młodszy jest daleko więcéj energiczny i dumniejszy niż jego brat, który się umiejętnościom i literackim studyom oddaje, i dlatego młodszy podobno będzie się starał obalić wyznaczony w testamencie porządek, zwłaszcza że jego partya jest silniejsza. A że on, jak słychać, daleko mniéj sprzyja Anglikom niż jego brat, przeto naszym kupcom w Syngapore będzie wiele na tém zależéć, aby taka uzurpacya nienastąpiła. Z tém wszystkiem nie można się spodziéwać, aby ta kryzys bez rozruchów przeminęła. Jeżeli starszy brat obejmie ster rządu, tedy dla angielskiego handlu otworzą się większe widoki niżeli przedtém; bo pierwszym jego krokiem będzie nadać zupełne znaczenie angielsko-syamskiemu traktatowi handlu, który już od dawna jest złamany. Wiadomo, że przeszłoroczna handlowa misya Sir James Brooke do Bankok niepowiodła się.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie)

Lwów, 13. czerwca. Przez sześć dni nie było targu, w poniedziałek dla święta a we środę nieprzywieziono nic z prowincyi. Na targu dzisiejszym poszły ceny nieco w górę, bo płacono za korzec pszenicy 22r.; żyta 16r.25k.; jęczmienia 13r.52k.; owsa 9r.15k.; hreczki 14r.35k.; kartofli 8r.52k.; — za cetnar siana 2r.45k.; okłotów 1r.48k.; — bukowe drzewo spadło no sągu o 2r. i kosztowało 25r., za sosnowe dawano 20r. Krupy pszenne droższe o $2^1/_2$k., hreczane i jęczmienne o 1k. na kwarcie, która kosztowała 25k. do 15k. i 13k. Natomiast sprzedawano kwartę wódki przedniéj po 1r. a szumówki po 40k., więc taniéj jak zwykle o $2^1/_2$k., a funt masła spadł z 45 na 40k. w. w. Cena innych artykułów bez odmiany.

Kurs lwowski.

Dnia 14. czerwca.		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	mon. k.	5	53	5	58
Dukat cesarski	„ „	6	—	6	4
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	12	10	17
Rubel śr. rosyjski	„ „	1	$58^1/_2$	1	$59^1/_2$
Talar pruski	„ „	1	50	1	53
Polski kurant i pięciozłotówk.	„ „	1	29	1	30
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	86	20	86	52

(Kurs wekslowy wiédeński z 11. czerwca.)

Amsterdam $176^1/_2$ l. 2. m. Augsburg $127^1/_2$ l. uso. Frankfurt $126^1/_2$ l. 2. m. Genua 148 p. 2. m. Hamburg $187^3/_4$ l. 2. m. Liwurna $124^1/_2$ l. 2. m. Londyn 12-28. l. 2. m. Medyolan —. Marsylia $150^1/_3$ l. Paryż $150^1/_2$ l. Bukareszt —. Konstantynopol —. Agio duk. ces. $32^1/_2$.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 13. czerwca

Hr. Ożarowski Konstanty, z Olszanicy. — Hrabina Potocka Henryka, z Rosyi. — Hrabina Caboga Wanda, z Wiédnia. — Hrabina Borkowska Olga, z Szuparki. — PP. Chądziński Ignacy, z Horczyna. — Wolański Mikołaj, z Pauszówki. — Micewski Edward, z Tuczna. — Szawłowski Ludwik, z Przewłoki. — Doliniański Seweryn, z Dolinian. — Rylski Antoni, z Połontyi. — Rogalski Tomasz, z Leśniowicc. — Bogdanowicz Maksymilian, z Przemywółek. — Siarczyński Zygmunt, z Streptowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 13. czerwca.

PP. Lambert Michał, do Czernichowy. — Giziński Aleksander, do Złoczowa. — Kordany Feliks, do Kopania. — Drzewiecki Józef, do Remanowa.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 12. i 13. czerwca.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28'' 3''' 3''''	+ 6,4°	+ 16°	zachodni	pogod. ⊙
2 god. pp.	28 3 2	+ 14°	+ 6°	północ.-zachod.	pochm. „
10 g. w.	28 3 2	+ 9°		zachodni	„
6 god. zr.	28 3 9	+ 9°	+ 18,7°	południowy	pogod. ⊙
2 god. zr.	28 3 10	+ 18,5°	+ 9°	połud.-zachodni	„ „
10 g. w.	28 2 9	+ 14°		południowy	„

TEATR.

Dziś: opera niem.: „**Martha.**"

Przy dzisiejszéj Gazecie dołącza się Wykaz Listów zastawnych dnia 7. czerwca 1851 wylosowanych.

Do dzisiejszej Gazety dołączony jest Dodatek Tygodniowy Nr. 24.

Główny Redaktor M. Szczienawa Sartyni. Z c. k. galic. drukarni rządowéj.